

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 48528/11

Bereket İŞ ve diğerleri / Türkiye

Başkan,

Nebojša Vučinić,

Yargıçlar,

Egidijus Kūris,

Jon Fridrik Kjølbros,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Abel Campos'un katılımıyla 15 Eylül 2015 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), yukarıda belirtilen 2 Mayıs 2011 tarihli başvuruyu göz önünde bulundurarak gerçekleştirdiği müzakereler sonrasında aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Türk vatandaşları olan başvuranlara ilişkin liste ekte yer almaktadır. Başvuranlar, 28 Ağustos 2005 tarihinde hayatını kaybeden Hasan İş'in yakınlarıdır. Başvuranlar, Batman Barosu'na bağlı Avukat, Ferhat Bayındır tarafından temsil edilmektedirler.

2. Davanın kendine özgü koşulları, başvuranlar tarafından ifade edildiği üzere, aşağıdaki gibi özetlenebilir..

A. 28 Ağustos 2005 tarihli olay

3. 25 Ağustos 2005 tarihinde yaşanan silahlı çatışma sırasında, silahlı yasadışı örgüt olan PKK'nın bazı üyelerinin hayatını kaybetmesini protesto etmek amacıyla, 28 Ağustos 2005 tarihinde, Batman'da, Diyarbakır Caddesi'nde bulunan Belediye binası önünde izinsiz bir gösteri düzenlenmiştir. Söz konusu gösteri sırasında, Hasan İş (daha sonra "H.İ." olarak anılacaktır) bir mermiyle vurulmuştur.

4. 28 Ağustos 2005 tarihinde, panzer kullanan personel tarafından düzenlenen olay tutanağında aşağıdaki olaylar belirtilmiştir:

"Göstericilerin (...) Belediye'nin yakınındaki kavşakta toplanmaları ve polislin ihtarlarına rağmen dağılmayı reddetmeleri sebebiyle, çevik kuvvet ekipleri, göstericileri dağıtmak için göz yaşartıcı gaz ve tazyikli su kullanarak müdahale etmişlerdir. Göstericiler, taş ve sopalar atarak, güvenlik güçlerine saldırmaya başlamışlardır. Olay yerinde bulunan su panzerinin yetersiz olması sebebiyle, içeride bulunan personele yardım etmek için ikinci bir araç devreye girmiştir. Bu araç, göstericiler tarafından taş yağmuruna tutulmuş ve molotof kokteyllerinin atılmasının ardından yanmaya başlamıştır (...). Emniyet Müdürlüğü personeli, alev alan panzerdeki personeli korumak amacıyla havaya ateş etmiştir."

5. Müteveffanın babası olan başvuran Bereket İş'in avukatı, 29 Ağustos 2005 tarihinde, Batman Savcılığı'na şikâyette bulunmuştur. Avukat, olaya ilişkin tanıkların dinlenmesi, hangi tip silahtan geldiğini tespit etmek amacıyla kovanın olay yerinde incelenmesi, olay yeri incelemesinin ve olay

yerinde bulunan kan izleri üzerinde bilirkişi incelemesinin yapılması gibi olayların tespitine yönelik gereken her türlü delilin yönetimi amacıyla bazı soruşturma işlemlerinin yerine getirilmesini talep etmiştir. Dahası, avukat, savcılıktan, gösteri sırasında gerçekleştirilen video kayıtlarını, polis tarafından kullanılan silahların listesini ve kullanılan silah tiplerine ilişkin bilgileri talep etmesini istemiştir.

6. Aynı gün, polis memurları olay yerine gelmişler ve olay yeri krokisiyle birlikte, olay yeri tespit tutanağı düzenlemişlerdir.

B. Savcılık tarafından yürütülen soruşturma

1. Savcılık tarafından alınan ifadeler

7. 31 Ocak 2006 ve 27 Nisan 2007 tarihleri arasında, Batman Cumhuriyet Savcısı, panzerde görevli olanlar da dâhil olmak üzere, ihtilaf konusu gösteri sırasında görevlendirilen polis memurlarının ifadelerini almıştır. Söz konusu kişiler özellikle, özel harekâta ait panzerin molotof kokteyllerinin atılmasının ardından yandığını belirtmişler ve panzerin yanmasının ardından da havaya uyarı atışlarının yapıldığını doğrulamışlardır. İlgililer, daha fazla ateş edilmemesi emri üzerine, uyarı atışlarının durdurulduğunu iddia etmişlerdir.

8. 1 Eylül 2005 ve 30 Ocak 2006 tarihleri arasında, çeşitli tarihlerde, Cumhuriyet savcısı, müteveffanın yakınlarının ve olaylara ilişkin bazı görgü tanıklarının ifadelerini almıştır. İfadeleri dosyaya sunulan, olaya ilişkin tanıkların birçoğu, ateşli silahı olan herhangi bir gösterici ya da ateşli silah kullanan herhangi bir polis memuru görmediklerini belirtmişlerdir.

2. Tıbbi raporlar ve ilgili belgeler

9. 29 Ağustos 2005 tarihinde, sabahleyin saat 01.30'da Cumhuriyet Savcısı ve iki uzman hekim huzurunda otopsi yapılmıştır. Tıbbi raporda, vücudunun sertliği dikkate alındığında, H.İ.'nin otopsinin yapılmasından

yaklaşık 4-6 saat önce hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Bu raporda, sol kulağın arka bölgesinde bir mermi giriş deliği ve başın sağ tarafındaki temporal kemiğin üzerinde bir mermi çıkış deliğinin bulunduğu belirtilmiştir. Söz konusu rapora göre, yaralanma, yakın mesafeden ve sağ taraftan ateş edilen bir mermi nedeniyle meydana gelmiştir. Ancak müteveffanın vücudundan herhangi bir mermi çıkarılmamıştır. Raporda, ölümün, beyinde hayati merkezlerinin parçalanmasına yol açan mermi nedeniyle oluşan dolaşım ve solunum yetmezliği neticesinde meydana geldiği sonucuna varılmıştır.

10. Aynı gün, saat 12.20'de, Cumhuriyet savcısı ve uzman hekim huzurunda hastane morgunda klasik bir otopsi yapılmıştır. Otopsi raporunda, vücudun sertliği dikkate alındığında, ilgilinin, klasik otopsi yapılmasından yaklaşık 12-18 saat önce hayatını kaybettiği belirtilmiştir.

11. Adli Tıp Kurumu, Morg İhtisas Dairesi tarafından düzenlenen, 21 Eylül 2005 tarihli bilirkişi raporunda, 29 Ağustos 2005 tarihinde olay yerinde tespit edilen kan izleri ile müteveffanın DNA profilinin birbirine uygun olduğu belirtilmiştir.

12. Adli Tıp Genel Kurulu, 6 Ocak 2006 tarihinde, müteveffanın başının mezardan çıkarılmasına karar vermiştir. Mezardan çıkarılan başı inceledikten sonra, 28 Nisan 2006 tarihinde, Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Dairesi'nin raporunda, merminin bundan böyle ilgilinin vücudunda bulunmadığı gerekçesiyle, olayda kullanılan ateşli silahın çapı ve tipinin belirlenemediği belirtilmiştir. Söz konusu rapora göre, yaralanma, uzun mesafeden ateş edilen mermi sebebiyle meydana gelmiştir.

13. Batman Cumhuriyet Savcısı, 18 Eylül 2007 tarihinde, aramalara rağmen sorumluların tespit edilmesinin mümkün olmadığını göz önünde bulundurarak, daimi arama kararı vermiş ve bu kararı, zamanaşımı süresini dikkate alması için Emniyet Müdürlüğü'ne göndermiştir.

14. Başvuranların avukatı, özellikle Adli Tıp Kurumu'nun 21 Eylül 2005 ve 28 Nisan 2006 tarihli raporlarında varılan tespitleri yineleyerek, olaya

ilişkin sorumluları tespit etmek amacıyla, 3 Mart 2008 tarihinde genişletilmesini talep etmiştir. Avukat ayrıca, soruşturmanın durumu hakkında bilgi talep etmiştir.

15. Bu arada, 20 Ekim 2012 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı, Batman Emniyet Müdürlüğü tarafından düzenlenen tutanak ile, soruşturmanın seyri hakkında bilgilendirilmiştir. Bu belgede, başvuruların yakınlarının ölümüne ilişkin sorumluların tespit edilemediği ya da yakalanamadığı ve aynı zamanda soruşturmanın halen devam ettiği belirtilmiştir.

16. 3 Temmuz 2015 tarihli yazıyla, başvuruların avukatı, soruşturmanın Batman Cumhuriyet Savcılığı nezdinde halen devam ettiği yönünde Mahkeme'yi bilgilendirmiştir.

ŞİKÂyetLER

17. Sözleşme'nin 2. maddesini ileri sürerek, başvurular, yakınlarının ölümünden şikâyet etmektedirler. Aynı madde açısından, başvurular, söz konusu ölüm hakkında yürütülen soruşturmanın etkin olmadığını ileri sürmektedirler.

18. Sözleşme'nin 13. maddesini ileri sürerek, başvurular, aynı olaylara dayanarak etkin bir hukuk yolundan mahrum bırakıldıkları kanaatine varmaktadır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

19. Başvurular, hâlihazırda faili bilinmeyen ve ölüme yol açan atış nedeniyle yakınlarının yaşamını yitirmesinden şikâyet etmektedirler. Başvurular aynı zamanda, söz konusu ölüm hakkında yürütülen soruşturmanın etkin olmadığını iddia etmektedirler. Başvurular, Sözleşme'nin 2 ve 13. maddelerini ileri sürmektedirler.

20. Mahkeme, başvuruların şikâyetlerini yalnızca Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında inceleyecektir. Söz konusu madde aşağıdaki gibidir:

"1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur (...)"

21. Mahkeme, öncelikle başvurunun esasına ilişkin incelemenin, özellikle, Mahkeme'ye yalnızca iç hukuk yollarının tüketilmesinin ardından ve iç hukukta kesinleşmiş kararın verildiği tarihten itibaren altı aylık bir süre içinde başvurulabileceğini belirten, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasında belirlenen koşulların bir araya gelmesini gerektirdiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, altı ay süre kuralının, hukuksal güvenceyi ve Sözleşme bakımından ihtilaf konusu davaların makul bir süre içinde incelenmesini sağlama amacı taşıdığını belirtmektedir (*Sabri Güneş/Türkiye* [BD], No. 27396/06, § 39, 29 Haziran 2012). Ayrıca bu kural, ilgili mercileri ve kişileri, uzun bir süre boyunca belirsizlik içinde kalmaktan korumayı da hedeflemektedir (bk., *Bulut ve Yavuz/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 73065/01, 28 Mayıs 2002, *Bayram ve Yıldırım/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 38587/97, 29 Ocak 2002, *Taşçı ve Duman/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 40787/10, 9 Ekim 2012).

22. Mahkeme bunun yanı sıra, yaşam hakkından mahrum bırakılma ve iddia edilen kötü muamelelere maruz kalma durumlarında, herhangi bir hukuk yolunun bulunmaması veya mevcut hukuk yollarının etkin olmaması halinde, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen altı ay süre kuralının, genel olarak, ihtilaf konusu kararların verildiği tarihte işlemeye başladığını kaydetmektedir. Ancak bir başvuranın, görünüşte mevcut olan bir hukuk yolunu kullanması ya da ileri sürmesi, ancak ardından bazı koşulların bu hukuk yolunu etkin kılmadığının farkına varması halinde, istisnai durumlarda özel koşullar uygulanabilmektedir. Bu durumda, başvuranın ilk defa bu durumdan haberdar olduğu ya da haberdar olması

gereken tarihin, altı aylık sürecin başlangıç noktası olarak dikkate alınması gerekmektedir (bk., yukarıda anılan, *Taşçı ve Duman* kararı, § 16).

23. Somut olayda, Mahkeme, 18 Eylül 2007 tarihinde, Batman Cumhuriyet Savcısı'nın, aramalara rağmen sorumluların tespit edilmesinin mümkün olmadığını göz önünde bulundurarak, daimi arama kararı verdiğini ve bu kararı, zamanaşımı süresini dikkate alması için Emniyet Müdürlüğü'ne gönderdiğini kaydetmektedir (bk., yukarıda 13. paragraf). Bu amaçla, söz konusu savcı, ihtilaf konusu gösteri sırasında görevlendirilen polis memurlarını ve olaya ilişkin görgü tanıklarını dinlemiştir (bk., yukarıda 7 ve 8. paragraflar). Diğer yandan, Mahkeme ayrıca, otopsiye ve müteveffanın başının mezardan çıkarılmasına ilişkin tıbbi raporların arama kararının verildiği tarihten önce soruşturma dosyasına sunulduğunu dikkate almaktadır (bk., yukarıda 9. ve 12. paragraflar).

24. Elinde bulunan belgeleri göz önüne alarak, Mahkeme, daimi arama kararının verildiği tarihten bu yana, ilgili herhangi bir delil unsurunun ya da önemli bir bilginin ortaya çıkmadığı kanaatine varmaktadır. Şüphesiz, başvuranların avukatı, arama kararının ardından, Batman Savcılığı nezdinde soruşturmanın genişletilmesi talebinde bulunmuştur. Mahkeme bununla birlikte, söz konusu talebin, adli makamların soruşturmayı ilerletmesini sağlayacak nitelikte herhangi bir yeni bilgi içermediği kanısına varmaktadır. Mahkeme, böylelikle gerçekleştirilen tek işlem olan, soruşturmaya ilişkin gelişmeler hakkında Emniyet Müdürlüğü tarafından düzenlenen 20 Ekim 2012 tarihli tutanağın, soruşturmanın seyrine herhangi bir etkisinin olmadığına işaret etmektedir (bk., yukarıda 15. paragraf).

25. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, daimi arama kararının verilmesinin ardından, başvuranların yakınının ölümü konusunda yürütülen soruşturmanın, Cumhuriyet Savcısının böylelikle başka herhangi bir soruşturma işlemi gerçekleştirmemesi sebebiyle, arama kararı verilmesi dışında inceleme ve araştırmaları ilerletme olanağı sağlamadığı kanaatine varmaktadır.

26. Bu koşullar altında, Mahkeme, başvuruların, en geç, Cumhuriyet Savcısının aramalara rağmen sorumluların tespit edilmesinin mümkün olmadığını dikkate alarak daimi arama kararı verdiği tarihte (bk., yukarıda 13. paragraf), yani başvurunun yapıldığı 2 Mayıs 2011 tarihinden altı aydan fazla bir süre önce, ceza soruşturmasının etkin olmadığını anlamaları gerektiği kanısına varmaktadır. Mahkeme, bu bağlamda, başvuruların altı aylık sürenin durdurulmasını haklı gösteren herhangi bir özel koşul ileri sürmediklerini vurgulamaktadır (mutatis mutandis, *Kınış/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 13635/04, 28 Haziran 2005; kaybolmalara ilişkin davalarda benimsenen benzer bir yaklaşım hususunda, bk., *Emrah Aydınlar/Türkiye* (kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 3575/05, 9 Mart 2010 ve yukarıda anılan, *Taşçı ve Duman* kararı, §§ 21 ve 22).

27. Başvurunun vaktinden sonra sunulduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş, ardından 8 Ekim 2015 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Abel Campos
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Nebojša Vučinić
Başkan

EK

No.	Ad SOYAD	Doğum yılı	İkamet yeri
1.	Bereket İŞ	1943	Batman
2.	Hafife ABAKAY	1981	Batman
3.	Hacire BAYTAR	1984	Konya
4.	Hadice BAYTAR	1977	Batman
5.	Abdullah İŞ	1971	Batman
6.	Abdurrahim İŞ	1986	Batman
7.	Halime İŞ	1943	Batman
8.	Hori İŞ	1961	Batman
9.	Hüseyin İŞ	1979	Batman
10.	İdris İŞ	1990	Batman
11.	İlyas İŞ	1989	Batman
12.	Mehmet Selim İŞ	1967	Batman
13.	Cahide YALVAÇ	1976	Batman